

Allmän studieplan för doktorsexamen i humaniora med inriktning mot utbildningsvetenskap

Studieplanen är fastställd av humanistiska fakultetsnämnden vid Göteborgs universitet den 2 juni 2008. Studieplanen kompletteras med följande dokument, tillgängliga på humanistiska fakultetens webbplats.

- Anvisningar gällande forskarutbildning vid humanistiska fakulteten
- Kriterier och handlägningsordning vid antagning av doktorander resp. fördelning av utbildningsbidrag/anställning av doktorander
- Anvisningar för utformning av doktorsavhandlingar
- Vägledning inför disputation vid humanistiska fakulteten

Humaniora med inriktning mot utbildningsvetenskap är normalt ett examensämne för doktorander antagna till forskarskola. Studieplanen kompletteras därför också med dokument som finns tillgängliga på hemsidan för respektive forskarskola.

1. Utbildningens mål

1.1 Allmänna nationella mål

Enligt examensordningen för doktorsexamen i Högskoleförordningen, Bilaga 2, är målen för doktorsexamen följande:

Kunskap och förståelse

För doktorsexamen skall doktoranden

- visa brett kunnande inom och en systematisk förståelse av forskningsområdet samt djup och aktuell specialistkunskap inom en avgränsad del av forskningsområdet, och

- visa förtrogenhet med vetenskaplig metodik i allmänhet och med det specifika forskningsområdets metoder i synnerhet

Färdighet och förmåga

För doktorsexamen skall doktoranden

- visa förmåga till vetenskaplig analys och syntes samt till självständig kritisk granskning och bedömning av nya och komplexa företeelser, frågeställningar och situationer,

- visa förmåga att kritiskt, självständigt, kreativt och med vetenskaplig noggrannhet identifiera och formulera frågeställningar samt att planera och med adekvata metoder bedriva forskning och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar och att granska och värdera sådant arbete,

- med en avhandling visa sin förmåga att genom egen forskning lämna ett väsentligt bidrag till kunskapsutvecklingen,

- visa förmåga att i såväl nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt med auktoritet presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med det vetenskapliga samhället och samhället i övrigt,

- visa förmåga att identifiera behov av ytterligare kunskap, och
- visa förutsättningar för att inom såväl forskning och utbildning som i andra kvalificerade professionella sammanhang bidra till samhällets utveckling och att stödja andras lärande.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

För doktorexamen skall doktoranden

- visa intellektuell självständighet och vetenskaplig redlighet samt förmåga att göra forskningsetiska bedömningar, och
- visa fördjupad insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används.

1.2 Lokala mål vid Göteborgs universitet

Utbildningens mål är att utveckla sådana kunskaper och färdigheter som fordras för att självständigt kunna bedriva forskning samt att bidra till kunskapsutvecklingen inom ämnet genom framställandet av en vetenskaplig avhandling.

Utbildning på forskarnivå skall utveckla doktorandens kommunikativa och pedagogiska färdigheter vad gäller att uttrycka sig väl i tal och skrift såväl inom som utanför akademiska sammanhang. Doktoranden skall även ha tillägnat sig kunskap om planering, ledning och genomförande av forskningsprojekt.

Utbildning på forskarnivå skall även ge möjlighet till internationella kontakter t.ex. i form av medverkan vid forskningskonferenser och/eller vistelse vid utländskt lärosäte.

1.3 Ämnesspecifika mål

Vad gäller utbildning på forskarnivå för avläggande av doktorexamen i humaniora med inriktning mot utbildningsvetenskap vid Göteborgs universitet innebär detta mer specifikt:

Doktoranden skall visa de kunskaper och färdigheter samt den kritiska förmåga som erfordras för att självständigt och i samarbete med andra forskare eller praktiker kunna planlägga, genomföra och muntligt och skriftligt redovisa vetenskapliga studier av lärande, undervisning, utbildning och socialisation utifrån ett historisk-filosofiskt, språkvetenskapligt och/eller litteraturvetenskapligt perspektiv. Doktoranden skall också visa god förmåga att applicera och kommunicera teorier inom såväl humaniora som utbildningsvetenskap.

Efter fullgjord utbildning skall doktoranden ha förmåga att verka som forskare och lärare på högskolenivå, att bidra till professionell utveckling av skolans pedagogiska arbete, liksom att verka inom annan offentlig eller privat verksamhet som inbegriper avancerat utrednings-, berednings- och analysarbete.

2. Behörighetsvillkor och förkunskapskrav

För att antas till utbildningen krävs att den sökande uppfyller kriterier för grundläggande och särskild behörighet i enlighet med vad som anges i Högskoleförordningen, 7 kapitel.

2.1 Grundläggande behörighet

Grundläggande behörighet har, enligt Högskoleförordningen 7 kapitel § 39, den som har

1. avlagt en examen på avancerad nivå, eller
2. fullgjort kursfordringar om minst 240 högskolepoäng, varav minst 60 högskolepoäng på avancerad nivå, eller
3. på något annat sätt inom eller utom landet förvärvat i huvudsak motsvarande kunskaper.

Sökande som före 1 juli 2007 uppfyller kraven på grundläggande behörighet för tillträde till forskarutbildning har enligt övergångsbestämmelse i Högskoleförordningen denna grundläggande behörighet för tillträde till utbildning på forskarnivå, dock som längst till utgången av juni 2015.

2.2 Särskild behörighet

För antagning till utbildning på forskarnivå i humaniora med inriktning mot utbildningsvetenskap krävs att den sökande:

1. avlagt en lärarexamen där det ingår ett examensarbete om minst 15 högskolepoäng eller motsvarande självständigt arbete, samt att den sökande läst en inriktning eller ett ämne inom humaniora, eller
2. på något annat sätt inom eller utom landet förvärvat i huvudsak motsvarande kunskaper.

För behörighet krävs vidare att sökanden bedöms ha sådan förmåga i övrigt som behövs för att genomföra utbildningen.

Sökande som före 27 september 2007 uppfyller kraven på särskild behörighet i humaniora med inriktning mot lärarprofessionen enligt senast gällande äldre studieplan kan efter prövning av institutionen bedömas ha särskild behörighet enligt denna studieplan för tillträde till utbildning på forskarnivå i humaniora med inriktning mot utbildningsvetenskap, dock som längst till utgången av juni 2015.

3. Antagning och urval

Beslut om antagning till Humaniora med inriktning mot utbildningsvetenskap fattas av dekanus vid humanistiska fakulteten efter beredning på aktuella institutioner, i fakultetens forskarutbildningsgrupp samt i ledningen för aktuell forskarskola. Antagningen till forskarutbildningsämnet samordnas med antagning till aktuell forskarskola. Hur den senare antagningen sker regleras av dokument för respektive forskarskola.

För antagning till utbildning på forskarnivå skall urval bland sökande enligt Högskoleförordningens 7 kapitel ske med hänsyn till deras förmåga att tillgodogöra sig utbildningen. Som grund för detta urval krävs att den sökande bifogar följande:

- examensarbetet i lärarexamen – eller motsvarande självständiga arbeten - och andra relevanta uppsatser. Dessa bedöms enligt följande kvalitetskriterier: visad förmåga att formulera relevanta forskningsuppgifter, förhålla sig till tidigare forskning inom området, självständigt genomföra en undersökning samt visad förmåga till vetenskaplig argumentation i skrift.
- en forskningsskiss i vilken den sökande anger vilka forskningsfrågor han/hon önskar arbeta med, vilka teorier, metoder och material som kan bli aktuella, samt vilken relevans den skisserade forskningen har för pedagogisk yrkesverksamhet och lärarutbildning. Forskningsskissen bedöms utifrån följande kriterier: visad förmåga att i skrift formulera och avgränsa frågor inom det vetenskapliga problemområdet, förankring av frågeställningarna i aktuell forskning och beskrivning av hur forskningen

skall genomföras. Vidare bedöms forskningens relevans för utbildningsvetenskaplig forskning samt för den inriktning som formulerats för aktuell forskarskola. Projektskissen ger även underlag för bedömning av institutionens handledarkompetens inom det forskningsområde som anges.

Meriter som i övrigt kan vara relevanta för den sökande kan också återopas, exempelvis dokumenterad yrkeserfarenhet som lärare.

Till utbildning på forskarnivå får endast antas det antal doktorander som kan erbjudas godtagbara villkor i fråga om handledning och studievillkor i övrigt. Doktoranden kommer normalt att knytas till den institution där huvudhandledaren är anställd samt att ha sin arbetsplats där.

4. Utbildningens innehåll och uppläggning

Utbildning för avläggande av doktorsexemen i humaniora med inriktning mot utbildningsvetenskap omfattar 240 högskolepoäng. Möjlighet finns att avlägga licentiatexamen efter 120 högskolepoäng om de krav som finns angivna i Allmän studieplan för licentiatexamen i humaniora med inriktning mot utbildningsvetenskap är uppfyllda.

Utbildning på forskarnivå består dels av kurser, vilka examineras efter hand, dels av eget forskningsarbete vilket skall leda fram till en vetenskaplig avhandling.

Doktoranden förväntas även att inom ramen för sin utbildning delta i forskarskolans obligatoriska seminarier, i det högre seminariet vid den institution som doktoranden är knuten till samt, om inte särskilda skäl föreligger, delta i institutionens gemensamma verksamheter.

4.1 Kurser

Utbildningen omfattar en kursdel på 90 högskolepoäng varav 30 består av kurser som är obligatoriska för den forskarskola där doktoranden är antagen. I forskarskolans kurser studeras skilda teorier och metoder med relevans för forskning inom det utbildningsvetenskapliga området. Vilka de obligatoriska kurserna är framgår av dokument för respektive forskarskola.

Dessutom läses:

- Teori- och metodkurser i anslutning till ämnet (30 hp.)
- Fördjupning i anslutning till ämnet (30 hp.)

Dessa kurser väljs i samråd med handledarna bland de kurser som ges vid institutionen, Göteborgs universitet eller något annat lärosäte.

Kurserna i forskarutbildningen tenteras på det sätt som kursledaren anser vara lämpligast. Det kan vara genom en muntlig eller skriftlig tentamen, inlämningsfrågor, en kursuppsats eller en kombination av dessa möjligheter. Kurserna bedöms med något av betygen Godkänd och Underkänd.

Om en doktorand önskar tillgodoräkna poäng från tidigare utbildning skall detta särskilt anges i den individuella studieplanen (se 6.1.).

4.2 Avhandling

Avhandlingen omfattar 150 högskolepoäng. Den kan utformas som en monografi eller en sammanläggningsavhandling. Licentiatuppsats kan ingå som en del i en doktorsavhandling, antingen i omarbetad eller i oförändrad form.

Doktoranden förväntas avrapportera sitt avhandlingsarbete kontinuerligt. Detta sker i första hand genom författandet av avhandlingsavsnitt vilka presenteras vid institutionens och forskarskolans seminarier.

Se vidare Anvisningar för utformning av doktorsavhandling.

Doktorsavhandlingen försvaras vid en offentlig disputationsakt. Vid bedömningen av avhandlingen tas hänsyn till såväl dess innehåll som till försvaret. Avhandlingen bedöms med något av betygen godkänd och underkänd.

Se vidare Vägledning vid disputation.

5.Handledning

För varje doktorand skall utses minst två handledare, varav en huvudhandledare och en biträdande handledare. Minst en av handledarna skall vara anställd vid Göteborgs universitet, normalt vid den institution där doktoranden är placerad. Båda handledarna skall ha genomgått handledarutbildning, och minst en av dem skall ha docentkompetens.

Doktoranden har rätt till handledning enligt den schablon som fastställts av fakultetsnämnden (se Anvisningar gällande forskarutbildning vid humanistiska fakulteten).

Doktorand som begär det har rätt att byta handledare.

6. Individuell studieplan

Doktoranden och handledarna skall gemensamt upprätta en individuell studieplan som skall fastställas av forskarskolans föreståndare och prefekten vid berörd institution senast tre månader efter antagningen. Doktorand, handledare, prefekt och forskarskolans föreståndare skall skriftligen intyga att de tagit del av den individuella studieplanen och eventuella ändringar som görs i den.

Studieplanen skall innehålla en tidsplan för doktorandens utbildning på forskarnivå, en beskrivning av de åtaganden som doktoranden, institutionen och forskarskolan har under utbildningstiden samt vad som i övrigt behövs för att utbildningen hela tiden skall kunna bedrivas på ett effektivt sätt. Planen skall i princip omfatta hela utbildningen på forskarnivå men bör vara mer specifik och detaljerad för det närmaste året, mer översiktlig för de kommande åren.

Den individuella studieplanen skall följas upp minst en gång per år. Av uppföljningen skall tydligt framgå hur utbildningen framskrider.

6.1 Tillgodoräkning

I samband med att den individuella studieplanen upprättas har en doktorand rätt att begära att få tillgodoräkna delar av tidigare godkänd utbildning på avancerad nivå eller forskarnivå. Poäng som utgör del av den allmänna eller särskilda behörigheten kan inte samtidigt räknas som poäng på forskarnivå utan måste ersättas med annan kurs. I övrigt gäller följande alternativ.

(i) En doktorand som på avancerad nivå med godkänt resultat genomgått en kurs som ingår i de obligatoriska eller valfria kurserna på forskarnivå har rätt att begära att kursen ersätts med en annan kurs med samma omfång i den individuella studieplanen. Detta påverkar inte studietiden för doktorsexamen.

(ii) En doktorand som genomfört delar av sin forskarutbildning medan han eller hon varit antagen till studier på forskarnivå vid annat lärosäte eller i annat ämne har rätt att begära att dessa delar tillgodoräknas utan att ersättas med annat. Detta påverkar studietiden för doktorsexamen som reduceras i motsvarande omfattning.

6.2 Tidsplan och finansieringsplan

Den individuella studieplanen skall innehålla en tidsplan med tillhörande finansieringsplan för hela utbildningsperioden fram till planerat datum för disputation.

7. Övergångsbestämmelser

Doktorander som antagits före 1 juli 2007 kan, efter samråd med handledare, hos prefekten begära att få gå över till denna studieplan. Den individuella studieplanen skall då uppdateras.